

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus I. De Apostatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

tantum usu, sed etiam jure, seu potestate jurisdictionis privari, & acta eorum (in quantum sunt jurisdictionis) nulla, & irrita esse; & quidem probabilius esse, ut tenet D. Thom. cit. a. 3. hanc privationem jurisdictionis ipso facto incurri; quia indignus est frui potestate Ecclesie, qui se pertinaciter ab illa separat. Et constat ex c. 1. h. t. ubi dicitur, *ordinationes ab Octaviano, & Guidone haresiarchis factas, irritas esse censemus*, nimirum quoad executionem ab ordinatis per eos. Confirmari hoc potest ex Cypriano relato in c. *Novationus* 7. q. 9. dicente: *qui nec unitatem Spiritus, nec conventionis pacem asserit, & se ab Ecclesia vinculo, & a Sacerdotum Collegio separat, neque Episcopi potestatem (intellige jurisdictionis) habere potest, neque honorem; & c. didicimus* 24. q. 1. *didicimus*, inquit, *omnes hereticos, &*

schismaticos nihil habere potestatis, & juris; ubi vides, sermonem esse de Schismaticis absolute, quin textus distinguat, an notorii sint, an occulti?

Not. 2. *scilicet* ordinatos ab Episcopo, 0772 Schismatico, suspendi ab exercitio Ordinis sic suscepti, ex c. 1. & 2. h. t. ibi: *Priorem, quem a Schismatico asseris ordinatum, ab officio poteris repellere incunctanter*. Id, quod etiam habetur in c. *Ordinationes*, 9. q. 1. quod etiam intellige de beneficiis scilicet receptis ab Episcopo Schismatico ex cit. c. 1. ibi: *qui dignitates Ecclesiasticas, seu beneficia per dictos Schismaticos receperint careant impetratis*; & juxta sententiam valde probabilem, postquam Schismatici declarati sunt, de quo plura Castropalaus p. 1. tr. 6. d. 4. p. 6. à n. 17.

QVÆSTIO IX.

IN TITULUM IX. DE APOSTATIS, ET REITERANTIBUS BAPTISMA.

ARTICULUS I.

De Apostatis.

773

Apostasia, ex vi nominis, significat quandam hominis Christiani defectionem, seu recessum à Deo; quod tripliciter fit 1. per recessum à fide, & dicitur *apostasia perfidia*.

2. Per recessum ab obedientia; cum quis iustis præceptis Prælatorum obedire penitus recusat; & *vocatur apostasia inobedientia*. 3. Per recessum ab ordine sacro suscepto, vel à Religione, quam quis professus est; & dicitur *apostasia irregularitatis*. Apostata enim est vox Græca, ut notat Pereyra in Elucidar. n. 547. significans eum, qui recedit ab instituto vitæ prioris, quod suspexerat publicâ, & solenni professione servandum. Unde, apud Latinos, idem valet, atque *desertor*, & *transfuga*: estque, ut diximus, in triplici differentia; nam vel deserit religiosum Ordinem, vel Clericalem statum, vel Catholicam fidem; quibus positis:

QVÆSTIO EST 1. *quid sit apostasia perfidia?* 774

Re. quod sit recessus à tota fide Catholica, solemniter in baptismo professâ. Et talis recessus est propriè apostasia; ad quam Sanchez l. 2. decal. c. 7. n. 15. requirit, quod etiam abiciat nomen *Christiani*, volens, non fore apostatam, qui (retento Christiani nomine) omnes articulos Catholicæ fidei negaret; quod requiri videtur in quantum apostasia perfidiæ subijcitur pœnis. Hæc apostasia solum accidentaliter differt ab hæresi, & huic addit circumstantiam solum aggravantem. S. Thom. cit. q. 12. a. 1. ad 3. & contingere potest per solum recessum à fide, quin quis aliam sectam amplectatur: subijcetur iisdem pœnis, quibus hæresis, de qua dictum est in præcedentibus.

QVÆSTIO EST 2. *quid sit apostasia inobedientia, seu ab obedientia?* 775
Re. quod sit recessus ab obedientia, quâ quis ex contumacia Superiori, legitima præcipienti resistit, & obedire penitus recusat; de qua pluribus agitur

agitur lib. 1. tit. de majorit. & obed. Hujus præcipua species est Schisma, ut notat Layman l. 2. tr. 8. c. 16. n. 1. & contingit etiam, si quis ex superbia, & per contemptum, sacris Canonibus, vel Dei præceptis obedire recusat. Et de hac specie apostasia non agitur h. t.

776 Quæstio est 3. quid sit *apostasia irregularitatis*? *re.* quòd sit recessus, cum quis illegitimè recedit, vel à statu religioso semel assumpto per vota verum Religiosum constituita; vel à statu Clericali, vel ab utroque. Ut committatur apostasia à Religione, requiritur, quòd quis sine licentia Superioris recesserit ab ordine Religioso (quem professus est, vel legitimè assumpsit) sine animo redeundi, vel cum proposito nunquam redeundi. Ita Layman l. 2. Summa, tr. 1. c. 16. à n. 1. Sanch. tom. 2. moral. l. 6. c. 8. à n. 2. Apostasia verò ab ordine Clericali est, cum quis à statu Clericali, quem edito continentia voto suscepit in manu Episcopi, ad statum conjugalem, vel ad laicalem conversationem, dimisso habitu Clericali propriè temeritate transit. Ita Sylvester. V. *Apostasia* q. 2. n. 5.

777 Ad horum intelligentiam, not. 1. quando dicitur apostasiam à Religione committi per recessum ab ea, *sine animo redeundi, vel animo nunquam redeundi*, debere intelligi vel ad eundem, vel ad alium Ordinem Religiosum. Hinc, qui ab Ordine strictiori ad laxiorem transferret, etiam sine licentia sui Superioris, ex hoc non esset *apostata*; ita Sylvester. V. *Apostasia* n. 9. q. 4. Nam sic non verificatur, quòd *simpliciter recesserit à Religione*, seu statu Religioso, sed tantum à *ali*; Sanchez cit. n. 8. Similiter, qui abjecto habitu, à sua Religione, etiam sine licentia Superioris abiret solum ad tempus, animo per illud tempus vagandi, sed iterum redeundi, esset quidem fugitivus, sed non apostata, ut rectè notat Sanchez cit. n. 3. *Fugitivus* enim, propriè loquendo, est, qui à Monasterio recedit absque Superiorum licentia, ut extra ipsius potestatem, & obedientiam sit. L. *Quis sit fugitivus*, ff. de ædilitio edicto: *apostata* autem superaddunt animum, & voluntatem excutiendi obedientia jugi in perpetuum, deserendique instituti Religiosi. Unde ad veram à Religione Apostasiam nihil refert, an habitus religionis dimittatur? nec ne? sicut enim habitus monachum non facit; sed regula monastica professio; sic apostatam reddit recessus à

professione, licet habitus non deponatur.

Not. autem non posse indefinitè admitti rationem doctrinæ Bannez 2. 2. q. 12. a. 1. dub. 1. conclus. 1. dicentis, *mulieres*, quæ voto castitatis, paupertatis, & obedientia adstrictæ sunt tertio Ordini S. Francisci, vel S. Dominici, non esse apostatas; licet ab eo statu recedant in perpetuum, matrimonioque copulentur contra votum, *quia solis simplicibus votis adstringuntur*. Nam hoc apertè fallit in Religiosis nostræ Societatis; hi enim essent veri apostatæ, l. 6. decalogi c. 8. post vota *simplicia*, quæ post Novitiatus biennium emittunt, licet sint tantum *simplicia*, ab eodem statu recederent perpetuò, ut decidit Gregorius XIII. in sua Constitut. *Ascendente Domino*; quamvis procedat (ut rectè notat Sanchez n. 6.) *in illis mulieribus*; quas communiter *Beatas* vocant, sed ideo quia congregatio earum non est approbata à Sede Apostolica *tanquam Religio*; nec per ea vota constituuntur in statu verè Religioso. Dices cum quodam Theologo, ex hoc sequi, tertium Ordinem D. Francisci, & S. Dominici, non esse à Sede Apostolica approbatum; cui tam repugnat Pellizarius to. 1. tr. 1. c. 3. n. 35. Supponens aliquos Tertiarios esse veros Religiosos, & Suarez to. 3. de Relig. lib. 2. c. 5. n. 9. allegans Bullam Sixti IV. approbantis tertium Ordinem, nempe eorum Tertiariorum, qui sub unius Prælati Regularis obedientia vivunt, uti explicat cit. Pelliz. Verum ex ipsismet verbis meis constat, me non loqui de illo tertio Ordine *indefinitè*; sed expressè de tertio Ordine *mulierum*, quas vulgò *Beatas* vocant; propositionem porrò sub his verbis acceptam in terminis docet Thomas Sanchez l. 6. decal. c. 8. n. 6.

Ex hoc colliges. 1. hoc crimen apostasia à Religione, *quoad substantiam*, consistere in temerario, & illicito recessu à Regula Ordinis, seu Religioso vitæ instituto, & quidem in perpetuum, sive habitus regularis deponatur, sive retineatur. Nam hoc ad substantiam Religionis non pertinet. Ita Sanchez l. 6. moral. c. 8. n. 4. Azor p. 1. l. 14. c. 17. q. 6. Farinac. tr. de hæres. q. 183. §. 1. n. 62. Coll. 2. non fore apostatam, qui cum licentia legitimi Superioris recedit ab Ordine Religioso; puta, si per facultatem legitimam promoveatur ad Episcopatum; vel inerat matrimonium ex legitima dispensatione Papæ. Tunc enim non recedit *illegitimè*,

simè, nec sine licentia sui Superioris. Coll. 3. Eum, qui solum habet primam tonsuram, vel minores Ordines, non censeri apostatam ab Ordine Clericali, licet dimisso habitu ducat uxorem, vel ad statum Laicalem transeat, nisi simul habeat beneficium, illudque etiam mutato statu retineat; secus, si cum habitu ex statu Clericali dimittat. c. *Joannes. 7.* de Clericis conjugatis. Sic Abbas in c. *Tue h. r. à n. 2.* Coll. 4. Novitios Societatis, qui tempore Novitiatu ex sola devotione emisserunt vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ, & communiter vocari solent *vota devotionis*, non fore apostatas, si absque legitima licentia recedant ab eo statu, v.g. amplectendo statum conjugalem. Nam per ea vota non desinunt esse Novitii, nec evadunt verè religiosi, consequenter non recedunt à statu religioso verè assumpto. Coll. 5. per *temerè vagantes extra Religionem*, in motu proprio Pauli IV. incip. *Postquam divina bonitas*, statuentis varias pœnas contra illos, intelligi solos veros apostatas à Religione, cum iteratò repetat *apostatas & apostasiam*, & quamvis comprehendat omnes professos, qui temeritate propriâ, quovis prætextu, extra claustra suorum Monasteriorum degunt, aut imposterum degent, ex præcitatatis tamen verbis totis repetitis colligitur, ut benè notat Sanchez cit. n. 10. intelligi solum, quando extra illa degunt *apostatando*. Et hoc sensu etiam venit accipiendus motus proprius Pii V. incip. *Quæcunque sacrorum*, cum solum declarat motum proprium Pauli IV. & interdicat transitum ex una religione ad aliam virtute privilegiorum *religionis*; non autem, concessorum *jure communi*.

779 Not. 2. ex Trident. scilicet. 25. de Regular. c. 4. non licere Regularibus, à suis Conventibus recedere, etiam prætextu ad suos Superiores accedendi, nisi ab eis missi, aut vocati fuerint. Eum verò, qui sine prædicto mandato in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tanquam desertorem sui instituti, puniri posse; sic Concilium.

780 Not. 3. quòd per allatum Concilii textum non interdicatur *appellatio* ad Superiorem; seu recessus à Monasterio, animo adeundi Superiorem ex justo gravamine, ut not. Sanchez in decal. tom. 2. l. 6. c. 8. n. 117. Azor p. 1. l. 12. c. 11. q. 8. Barbos. in cit. c. 4. Trid. n. 10. Etideo Navarrus in c. *non dicatis* 12. q. 1. n. 61. (relatus in Remissionibus

ad cit. c. 4. Trid.) docet, apud Religiosos, adire Superiorem ob justum gravamen, ad conquerendum de illo, habere vim appellationis, neque id vetari à Concilio.

Idem etiam resolvit Emmanuel Ro. 781 driquez tom. 1. q. 30. a. 3. licet ille accessus ad Superiorem ex dicta causâ fieret sine consensu, & licentia sui Superioris. V. Barboi. cit. à n. 9. qui n. 10. docet, à correctione, quam facit Prælatus Regularis, excedendo modum & transgrediendo limites regulæ, dari appellationem ex c. *de Priore* 31. de appellat. ubi statuitur, quòd Prælatus, *si modum excedat in correctione, & interposita appellationi ad Papam non descrens, mittendus sit cum literis ordinarii ad Curiam, puniendus*; ergo bene admittitur appellatio à tali correctione, de jure communi. Sic Barbos in cit. c. *De Priore*, n. 1. apud quem ibid. n. 2. Navarrus resolvit, quòd Religiosus, à Superiore iniquè tractatus, vexatusque, turâ conscientiâ à monasterio exire possit inscio, vel eodem Superiore invito, ad eum finem; intelligitur, *nisi aliud habeant statuta Ordinis, à summis Pontificibus approbata*. Hinc, licet per rescriptum mandet ordinario, *ut subditos suos corrigat*; per hoc tamen non facit ipsum *delegatum*, ut ab eo appellari non possit ad proximum superiorem, prout habetur c. *Licet* 12. de Offic. Jud. Ordin.

Neque dicas: nos in n. 211. ex c. ad 782 *nostram* & c. *Reprehensibilis* dixisse, Regularibus non concedi appellationem à correctione regulari, id, quod etiam statuitur in c. *Irrefragabili*, 13. de appell. ibi. *decernimus, ut executionem ipsorum* (subditorum correctivam) *nulla consuetudo, vel appellatio valeat impedire*. Nam 12. doctrinam citato loco traditam non contrariari his, quæ in præsentibus dicimus. Ibi enim negatur appellatio à correctione regulari, *servatâ debita moderatione*; ne illis pateat via declinandî sui ordinis observantiam, & in nequitia sua patrociniû habendi ex appellatione: hîc autem dicimus concedi appellationem à correctione solum, in casu, quo Prælatus, *vel Superior graviter excedit in correctione*, id quod expressè insinuat cit. c. *Irrefragabili*, ibi: *nisi formam in talibus excesserint observandam*. Appellationi autem, hunc Ordinem debere interponi, ut à Guardiano fiat ad Provinciale, ab hoc ad Generalem; ab isto ad Protectorem, ac denique ad Cardinalium Congregationem, ait esse decusum

sum de anno 1587. Sanchez. cit. l. 6. c. 8. n. 107. Barbof. cit. n. 111.

783 Caterum, Religiosum justè, ac legitimo juris Ordine servato in carcerem conjectum, non posse fugere, etiam prætextu Superiorem suum accedendi, docet Cajetanus, Navarrus, Emanuel, & Sayrus relati apud Barbos. n. 12. qui simul adducit Bannez. 2. 2. q. 69. a. 4. existimantem, quòd talis possit fugere, non quidem ad vagandum, aut habitum dimitendum; sed impetrandam illius pœnæ veniam à Superiore Prælato, vel à Romano Pontifice. Sed not. licet cæteris captivis sive secularibus, sive Ecclesiasticis è carcere, in quo jussu sui Superioris inclusi sunt, permillum sit fugere; certum tamen esse, censere Sanchez cit. à n. 12. id non procedere de Religiosis, qui suâ se libertate privarunt, excundi à claustro, vagandique.

Hoc tamen limitat ipse cum aliis; nisi pœna capitis, mutilationis, ei Religioso foret imponenda; quia tunc naturale desiderium conservandæ vitæ præberet jus fugiendi, quod nullo Religiosi voto abdicatum est. 2. Si foret pœna carceris perpetui injustè, aut non servato juris Ordine imposita, aut talis injustè gravatus nullo modo sibi consulere possit. 3. Licet pœna foret justa, sed modus exequendi foret injustus, inique negando v. g. cibum vitæ sustentandæ necessarium, calorem, vel vestem in summo frigore, &c. 4. Si foret innocens in re, & solum Reus secundum allegata, & probata.

ARTICULUS. II.

De pœnis Apostatarum.

784 POTTISSIMA quæstio est de pœnis Apostasiæ ab Ordine Clericali, vel Religioso. Nam de pœnis Apostasiæ à fide dictum est in præmissis; de pœnis autem Apostasiæ ab Ordine ex professo agitur in titulo de majorit. & obed. Quæstio igitur 1. est, quæ pœnæ decretae sint Apostatis ab Ordine Clericali? R. quod sequentes. Prima est, excommunicatio non lata, sed ferendæ sententiæ. Sic Abbas in c. 1. h. t. n. 3. Deinde est pœna infamiæ ipso facto incurrendæ, ac durantis, durante Apostasiâ c. *alicui* 1. q. 7. Tertia pœna est privatio privilegii Canonis, si dimissum habitum, & tonsuram non reassumat. De privilegio fori, aliqui negant, illud amitti in dicto casu, ducti, c. *prætereà* 1. h. t.

licet affirmant, si deposito habitu, ab Episcopo moniti, redire noluerint ad statum Clericalem ex c. *In audientia* 21. de sent. excommunicationis, junctâ in c. 1. h. t. V. *liberari*; licet alii hoc exponant de Clerico in sacris constituto. Not. autem 1. has pœnas tunc locum habere, ubi *constiterit* de Apostasiâ ab Ordine Clericali; si enim solum infamari, vel suspecti sint de illa, quin debite probetur, compelli debere Ecclesiasticâ censurâ ad præstandam purgationem Canoniam, ut dicitur in c. *Tue* 3. h. t. Not. 2. Apostatas hujusmodi, posse incarcerationi, & affligi, dum dimissum habitum assument; si nolint, sub gravi custodia referari, ita, ut miseram vitam ducant. c. *à nobis* 5. h. t. quòd videtur intelligendum, *si sint in sacris*.

Quæstio altera est, quæ pœnæ statuta 785 sint in Apostatas à Religione? R. quòd sequentes. Prima est, excommunicatio latae sententiæ, juxta Glos. in c. 2. *Ne Clerici, vel Monachi* in 6. V. *ipso facto*, & alios, qui se fundant in c. 2. h. t. sed hoc solum loquitur de *professis temerè dimittentibus habitum*, licet absque animo apostatandi. Igitur probabilius est, Apostatas à Religione (si non dimiserunt habitum, cum sine hoc stet Apostasiâ, ut dictum est supr.) non esse ipso jure excommunicatos *ratione Apostasiæ*; ita Sanchez c. l. 6. mor. c. 8. n. 20. & Glos. in c. 1. de temporib. ordinationi in 6. V. *Apostata*: per specialia tamen privilegia Religionum quarundam, veri Apostatæ excommunicantur. Secunda est, quòd tales Apostatæ, qui durante Apostasiâ susceperunt sacros Ordines, etiam post poenitentiam, & reconciliationem cum suis Superioribus, non possint in illis, *realiter*, seu *sic susceptis* ministrare sine Pontificis dispensatione, ut dicitur c. *Consultationi* 6. & fin. h. t. ita Zoësius hic n. 4. ubi notat, Prælati injungi, ut fugitivos inquirent, & in Monasteriis suis recipi faciant, nisi scandalum obstat; tunc enim in aliis collocabunt; inobedientes faciant publicè denuntiari excommunicatos c. *fin.* de Regularibus, id, quod etiam statuitur ibi de ejectis injustè; nam qui legitime per sententiam sunt ejecti, aut dimissi, desinunt esse membra illius Ordinis, ut non censeantur Apostatæ, nec possint cogi reverti. Navarrus conf. 16. de Regularib. Hæc porro suspensio, ab exercitio sacri Ordinis in Apostasiâ suscepti, non necessariò supponit aliam censuram, ratione cujus
 eam